

OLIMPIADA DE LECTURĂ *LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ* - LAV
etapa județeană, 12 martie 2022
nivelul 1 – clasele a IX-a și a X-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele, și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

ISTORIA ALBINELOR

de Maja Lunde

Învățasem să citesc la vârsta de trei ani. Am învățat semnele singură, surprinzând profesorul când îmi citeam fluent povești cu voce tare, niciodată în fața celorlalți copii, căci mă țineam departe de ei. Părinții mei erau spectatori mirați, lăsându-mă să le citesc povești, istorii simple pentru copii, însă nu îndrăzniseră să mă provoace cu alte texte. Dar cei de la școală au observat. Profesorii mi-au dat posibilitatea să rămân în compania cărților când ceilalți copii erau afară, la joacă, m-au familiarizat cu tot ce reușiseră să obțină din programele de învățare piratate, texte și filme. Multe proveneau din vremea Colapsului, de dinaintea căderii democrațiilor, de dinaintea războiului mondial care a urmat, când alimentele erau un bun doar al unora. Din vremea când producția de informații era enormă și nimeni nu mai putea avea o viziune de ansamblu. Șiruri nesfârșite de cuvinte asemenea Căii Lactee. Areale de dimensiunea suprafeței Soarelui, de fotografii, hărți, ilustrații. Ore în șir de peliculă de film care corespundea unor milioane de vieți omenști. Iar tehnologia făcuse totul accesibil. Accesibilitatea era mantra acelui timp în care oamenii erau mereu logați la toate aceste informații grație mijloacelor de comunicare tot mai avansate.

Dar Colapsul a lovit toate aceste rețele digitale. În doar trei ani au căzut cu totul. Oamenilor nu le-au mai rămas decât cartea, DVD-urile cu defectiuni, videocasetele uzate, CD-urile zgâriate cu programe învechite de software și demodata rețea de telefonie fixă care nu mai avea mult nici ea până să se dezintegreze.

Am devorat tot ce-mi cădea în mână. Am înghițit una după alta cărțile vechi și filmele sacadate. Am citit și am ținut minte totul, ca și cum cărțile și filmele s-ar fi imprimat cu fierul roșu în memoria mea.

Mă rușinam de cunoașterea la care ajunseseam, pentru că mă făcea să fiu diferită. Mai mulți profesori au încercat să vorbească cu părinții mei și să le spună că sunt un copil dotat, că am calități, iar ei le zâmbeau jenați în cursul acestor discuții, dorind mai curând să afle câte ceva despre ceea ce era normal, dacă aveam prieteni, dacă eram bună la alergat, cățarat și împletit. Toate aceste domenii în care nu mă descurcam. Dar rușinarea mea a dispărut treptat în foamea de învățătură. M-am adâncit în limbă, am învățat că fiecare lucru și sentiment nu aveau doar un nume sau o descriere, ci mai multe. Și am învățat despre istoria noastră. Despre extincția în masă a insectelor polenizatoare, despre creșterea nivelului oceanelor, creșterea temperaturii aerului, despre accidente întâmplare în centralele atomice și despre vechile supermarketuri din SUA și Europa. În decurs de doar câțiva ani aceste două vechi superputeri pierduseră totul, nereușind să se adapteze, acum fiind cufundate în cea mai cruntă sărăcie, cu o populație împuținată, hrănită doar din producția de porumb și de grâu. În timp ce aici, în China, am izbutit să facem față. Comitetul, consiliul suprem al partidului, conducerea efectivă a țării, ne-a condus în timpul Colapsului cu mână forte. Cu o serie de hotărâri pe care poporul nu le putea înțelege adesea, fiind în situația de a nu le putea nici pune la îndoială. Despre toate astea am învățat de una singură. Voiam să merg mai departe. Să știu cât mai mult, să mă umplu de cunoaștere, dar fără să reflectez la ceea ce învățam.

Până ce am dat peste un exemplar, făcut ferfeniță, al cărții *Apicultorul orb*. Atunci m-am oprit. În ciuda traducerii greoaie și neîndemânatică din engleză, lectura m-a atras. Fusese publicată în 2037, cu câțiva ani înainte

de Colapsul care a devenit realitate și de dispariția totală a insectelor polenizatoare de pe suprafața pământului. Am dus cartea profesoarei mele, i-am arătat imaginile cu stupi și desenele detaliate cu descrierea albinelor. Mă fascinau în primul rând albinele. Regina și copiii ei, care erau doar larve în alveolele din stup, și toată mierea aurie de care se înconjurau.

Profesoara nu mai văzuse cartea înainte, dar, asemenea mie, rămase fascinată. Se opri la pasajele dense, pentru a mi le citi cu voce tare. Citea despre cunoaștere. Grație cunoașterii, puteam acționa în pofida propriului instinct. Pentru a trăi în natură, în armonie cu natura, trebuia să ne detașăm de propria noastră natură. Îmi citea despre valoarea educației. Pentru că exact acesta era rolul educației. Să înfrângă natura umană. Aveam opt ani și înțelegeam doar o fărâmə din toate acestea. Dar am înțeles că profesoara mea nutrea un respect imens față de această carte care o impresionase. Și am mai înțeles toată povestea cu educația. Fără educație nu suntem nimic. Fără educație suntem animale.

Așadar, am devenit mai selectivă. Nu mai doream să învăț de dragul de a învăța, voiam să învăț ca să înțeleg. M-am ridicat cu mult peste nivelul celorlalți din clasă și am ajuns să fiu cea mai mică elevă din școală care a intrat în rândurile Tinerilor Pionieri ai Partidului, având dreptul să port Cravata la gât. Era un anume soi de mândrie în asta. Chiar și părinții mei au zâmbit când m-au văzut cu bucata de pânză roșie legată în jurul gâtului. Datorită cunoașterii, posedam o bogăție pe care ceilalți copii n-o aveau. Nu eram frumoasă, nici athletică, nici îndemnatică sau puternică. Nu mă puteam evidenția în niciun alt domeniu. În imaginea reflectată în oglindă vedeam o față ciudată, cu ochii prea mici și cu nasul prea mare. Fața banală nu exprima nimic din ceea ce se afla în spatele ei – o comoară, o comoară ce făcea fiecare zi demnă de a fi trăită. Și care putea să fie o salvare.

La zece ani deja îmi schițasem toate posibilitățile. Existau școli în alte colțuri ale țării, la o zi distanță, care m-ar fi primit de la cincisprezece ani, când ar fi trebuit să încep să lucrez la câmp. Directoarea școlii m-a ajutat să aflu cum să mă înscriu. Era de părere că aveam șanse bune să fiu primită. Dar ar fi costat. Am vorbit cu părinții mei, fără să ajung la vreun rezultat, pentru că se temeau și mă priveau ca pe o străină pe care n-o înțelegeau și nici măcar n-o plăceau. Directoarea a încercat și ea să vorbească cu ei, fără să aflu vreodată ce le-a spus, dar n-a folosit la nimic altceva decât că părinții mei au devenit și mai de neînduplecat. Nu aveau bani și nici nu-și propuneau să facă economii.

Eu eram cea care trebuia să cedez, considerau ei, să mă liniștesc, să termin cu „visurile deșarte“, dar n-am reușit. Pentru că așa eram eu. Și așa aveam să fiu mereu.

Am tresărit la râsetul lui Wei-Wen. Râdea răsunător și în triluri, iar acustica băii amplifică sunetul.

– Nu, tata! Nu! Râdea în timp ce Kuan îl gâdila, desigur, suflând pe burtica lui mică.

M-am ridicat. Am pus farfuria în chiuvetă. M-am îndreptat spre baie, rămânând în picioare, ascultând. Simțeam nevoia să-l înregistrez, așa cum râdea, pentru ca, mai târziu, când va fi mare și va avea vocea groasă, să-i pun înregistrarea să se audă.

Și cu toate astea, nu m-a făcut să zâmbesc.

Am pus mâna pe clanță și am deschis ușa. Wei-Wen stătea culcat pe jos în timp ce Kuan tot trăgea de unul din cracii pantalonilor lui. Se prefăcea că pantalonul se luptă cu el, ca și cum opunea rezistență și nu se lăsa dat jos.

– Te grăbești puțin? i-am spus lui Kuan.

– Să mă grăbesc?! E imposibil, cu pantalonii ăștia întortocheați! zise Kuan, iar Wei-Wen râse.

– Nu faci decât să-l agiți.

– Ia ascultă, acum, pantalonule! Încetează să mai faci pe nebunul!

Wei-Wen râse și mai tare.

– Devine și mai greu de stăpânit, am spus. Va fi imposibil să-l culcăm.

Kuan nu răspunse, se uită în altă parte, dar urmă instrucțiunile. Am ieșit afară și am închis ușa în urma mea. La bucătărie, am pus vasele spălate la loc.

Apoi am luat hârtie și creion. Încă un sfert de oră n-avea ce să-i strice.

(Editura Humanitas fiction, traducere din norvegiană de Sanda Tomescu Baciu)

A. (2 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Personajul-narator a aflat despre cunoaștere și valoarea educației la vârsta de:

- trei ani.
- opt ani.
- zece ani.
- cinsprezece ani.

2. Wein-Wen este:

- fiul personajului-narator.
- fratele personajului-narator.
- soțul lui Kuan.
- un adolescent asiatic.

3. Personajul-narator locuiește în:

- China.
- Europa.
- Rusia.
- SUA.

4. Domeniul cel mai afectat de Colaps a fost:

- Economia.
- Literatura.
- Rețelele digitale.
- Știința.

B. (4 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- Părinții nu își susțineau fiica în continuarea educației, deoarece era peste puterile lor financiare.
- Rolul educației este depășirea naturii umane.
- Războiul mondial s-a declanșat după Colaps.
- În China, Comitetul – consiliul suprem al partidului, se afla la conducerea țării în timpul Colapsului.
- Personajul-narator era diferită în perioada copilăriei datorită lecturii și filmelor vizionate.
- Mama se bucură de râsul zglobiu al fiului.
- Oamenii s-au întors la carte din cauza Colapsului.
- Deși nu era de o frumusețe fizică nemaîntâlnită, personajul-narator ascundea o comoară.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre următoarele cerințe:

- Precizează o modalitate prin care personajul-narator și-a acoperit foamea de învățătură.
- Menționează două teme ale cărții „Apicultorul orb”, exemplar citit de personajul-narator la vârsta copilăriei.
- Explică de ce în spatele feței banale a personajului-narator se afla o comoară.
- Identifică un personaj din literatura română sau universală cu care se poate compara personajul-narator din textul „Istoria albinelor”. Prezintă o asemănare și o deosebire dintre cele două personaje.

D. (12 puncte)

La o oră de limba și literatura română, discutați despre diferitele semnificații ale fragmentului selectat din textul „Istoria albinelor”, de Maja Lunde. Redactează un text de cel mult 30 de rânduri care să reprezinte justificarea alegerii acestui fragment pentru a recomanda lectura întregii cărți, ca lectură suplimentară.

În redactarea textului, vei avea în vedere formularea a două argumente care să-ți susțină punctul de vedere.

SUBIECTUL al II-lea

(20 de puncte)

„Am început să învăț alfabetul, pe ascuns, mâzgălind *Odiseea*“, își amintește azi Doina Ruști vorbind despre timpul în care abia descoperea textele scrise. Să fie oare întâmplător că cel de-al zecelea roman al său este *Homeric* (Editura Polirom, 2019)? Vă propunem o incursiune în universul românesc și personal al Doinei Ruști.

ÎNTOARCERI ÎN TIMP. Este, și aceasta, una dintre acele întoarceri în timp cu care v-ați obișnuit cititorii, iar timpul ales și acum, ca și în alte romane, ca *Mâța Vinerii* sau *Manuscrisul fanariot*, este perioada fanariotă. Ce vă atrage către acest timp?

Interesul meu pentru fanarioți este subiectiv, determinat de biografia mea balcanică. Dar în *Homeric* nu e propriu-zis o întoarcere. Timpul istoric este vag, iar povestea se petrece în zilele noastre. Nu este ceea ce se cheamă un roman de epocă.

APROPO DE MAGIE. Ce înseamnă magia pentru dumneavoastră în literatură?

Uneori se întâmplă ca acele personaje existente doar în mintea noastră să coboare, pentru o clipă infimă, din bula lor plutitoare. Iar această întâlnire electrică te face să te simți intangibil. Cam de aici începe iluzia, devine posibilă evadarea, se produce faptul vrăjitoresc.

O AMINTIRE. Cum vă amintiți azi de timpul când abia descopereți cărțile, de poveștile copilăriei?

Curiozitatea mea n-avea margini: scotoceam după cărți, care oricum erau peste tot în casa noastră. Cele pentru copii se aflau în salon, dar biblioteci uzuale erau cam în orice încăpere, inclusiv pe balcon. Și în afară de astea, aveam și o cameră transformată în bibliotecă, pe care de la un timp au început s-o închidă cu cheia, de răul meu, pentru că răscoleam totul. Căutam poze, dar eram interesată și de literele aliniat ca niște armate, mai ales începuturile de capitol mă fascinau. Luam câte o carte și-alergam la bunică-mea, să-mi spună exact despre ce era vorba, ce se ascundea în spatele noianului de cuvinte, și de fiecare dată aveam sentimentul că nu-mi spune tot, că-mi ascunde cele mai interesante detalii. Deși ea era principalul meu cititor. De obicei îmi citea din romanele pe care le avea în lectură în acel moment, ceea ce era pentru mine absolut fascinant, nu se compara, ca experiență, cu basmele plictisitoare pe care mi le citea mama sau cu poeziile exaltate recitate de tata.

Într-o dimineață toată familia își povestea visul de peste noapte, era una dintre acele zile în care viitorul arăta înfricoșător și dement. Până și eu avusesem un vis tenebros. Și-am vrut să-l spun, dar după prima frază, au început să râdă de mine, chiar și mama, ceea ce mi-a așezat o durere atât de mare în suflet, încât o mai simt și-acum. Nu mă credeau, puneau la îndoială rătăcirile mele onirice. Și cum se adunaseră mai multe nemulțumiri, am început să învăț alfabetul, pe ascuns, mâzgălind *Odiseea*. Încercuiam literele pe care le învățam, făcând investigații, punând întrebări persoanelor dispuse să stea de vorbă cu mine. Voiam să scriu, să povestesc acel vis pe care familia mea nu-l ascultase. Dar pe măsură ce trecea timpul, visul meu se îndepărta, înlocuit de altele, încât nu l-am mai scris niciodată.

UN MOMENT-CHEIE. Dacă ar fi să alegeți cel mai important moment de la debutul dumneavoastră ca scriitoare și până azi, care ar fi acela și de ce?

Pentru mine literatura e un act intim, ludic și provocator. Prin urmare sunt genul de scriitor preocupat de secrete, de topografia labirintului ficțional. Îmi primesc cititorii histrionic, bucurându-mă când descoperă mesajele pe care le-am ascuns pentru ei. Există o categorie de căutători, la care țin mult. Apariția romanului *Fantoma din moară* (2008) mi-a adus confirmarea ca scriitor.”

<https://suplimentuldecultura.ro/30080/interviu-cu-scriitoarea-doina-rusti->

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, raportându-te la textul citat:

1. Menționează dacă secvența „uneori se întâmplă ca acele personaje existente doar în mintea noastră să coboare, pentru o clipă infimă, din bula lor plutitoare” conține un fapt sau o opinie.
2. Precizează care este romanul care i-a confirmat scriitoarei calitățile literare.
3. Explică modul în care scriitoarea Doina Ruști, copil fiind, a început să învețe alfabetul.
4. Prezintă semnificația secvenței: „De obicei îmi citea din romanele pe care le avea în lectură în acel moment, ceea ce era pentru mine absolut fascinant, nu se compara, ca experiență, cu basmele plictisitoare pe care mi le citea mama sau cu poeziile exaltate recitate de tata.”

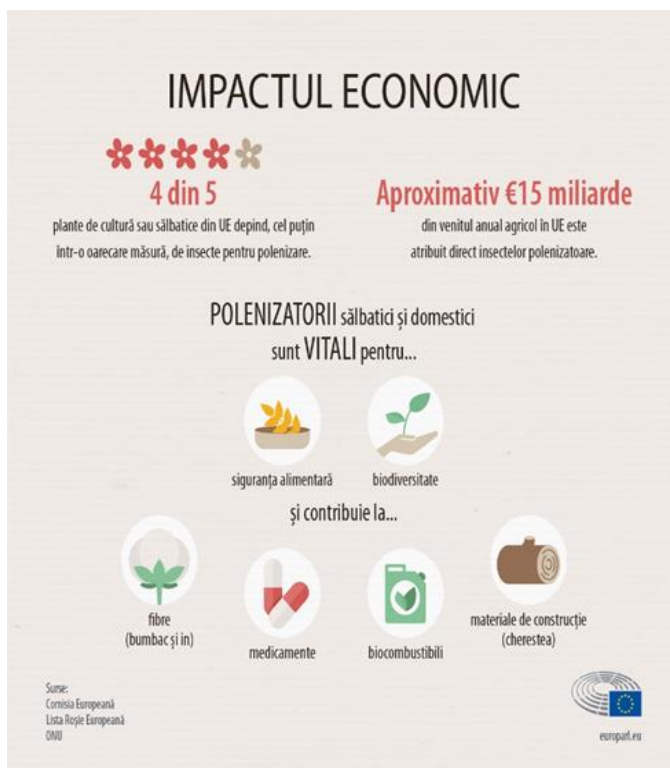
B. (12 puncte)

De ce crezi că autoarea mărturisește: „, Pentru mine literatura e un act intim, ludic și provocator.”
Motivează-ți răspunsul, într-un text de cel mult 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea 10 puncte (câte 2 puncte pentru cerințele 1-3; 4 puncte pentru cerința 4)

Privește cu atenție captura de ecran de mai jos, apoi răspunde la următoarele cerințe:

1. Precizează care este cea mai cunoscută specie de albine, exploatată de apicultori.
2. Denumeste două metode de polenizare.
3. Explică impactul economic al polenizatorilor.
4. Prezintă, în cel mult 10 rânduri, mesajul transmis prin infograficul de mai jos.

<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20191129STO67758/de-ce-este-in-declin-populatia-albinelor-si-a-altor-polenizatori-infografic>